

Suomenkielisen varhaiskasvatuksen tulosityksikön vuoden 2022 talousarvion ja strategian osavuosikatsaus 4 tilanteessa 31.12.2022

Suomenkielisen varhaiskasvatuksen toiminnan ja tuloksen analyysi

Vuoden 2022 talousarviossa varhaiskasvatuksessa on arvioitu olevan keskimäärin 16 356 lasta. Lapsia oli keskimäärin 15 694, eli määrä jäi 662 lasta ennakoitua pienemmäksi. Alle 3-vuotiaita lapsia oli varhaiskasvatuksessa kuitenkin lähes 500 ennakoitua enemmän. Siten muun muassa kasvatus-, opetus- ja hoitohenkilöstön tarve pysyi vuoden 2021 tasolla.

Verrattaessa joulukuun 2022 tilannetta edellisen vuoden joulukuuhun, yksityisessä varhaiskasvatuksessa olevien lasten määrä kasvoi 104 (+3 %) lapsella ja kunnallisessa 180 (+1,5 %) lapsella.

Yksityisessä varhaiskasvatuksessa palvelusetelituottajien siirtymä yksityisen hoidon tuelta palvelusetelillä toimiviksi päiväkodeiksi oli arvioitua vähäisempää. Palvelusetelillä oli vuoden lopussa viisi palveluntuottajaa, joilla on yhteensä 25 palvelusetelipäiväkotiä Espoossa. Yksityisen hoidon tuella toimivia toimipaikkoja oli 41. Vuosisopimuksella toimivista ns. nettobudjetoiduista ostopalvelupäiväkodeista kaksi vaihtoi omistajaa ja siirtyi samalla yksityisen hoidon tuella palveluja tuottaviksi päiväkodeiksi. Yhden toiminta päättyi vuoden lopussa. Espoossa oli vuoden lopussa 19 vuosisopimuksella toimivaa ja 7 kilpailutettua ostopalvelupäiväkotiä.

Yksityisen ja kotihoidon tuen lakisääteisiä osia korotettiin 1.8.2022 alkaen 3,5 prosenttia kansaneläkeindeksiin sidottujen tukien indeksitarkastuksen takia. Korotus oli poikkeuksellinen, sillä yleensä lakisääteisiin tukiin tehdään indeksitarkistus vain vuoden vaihteessa.

Varhaiskasvatustaloutta muutettiin 1.8.2022 alkaen. Laissa on määritelty aiempaa tarkemmin lapsen tukeminen varhaiskasvatuksessa. Lapsen on saatava tarvitsemansa tuki osana varhaiskasvatuksen perustoimintaa heti tuen tarpeen ilmettyä. Uusi laki velvoittaa yksityistä varhaiskasvatusta samalla tavalla kuin kunnallista varhaiskasvatusta. Muutokset edellyttivät merkittävää hallinnointi- ja toimintaprosessien uudistamista sekä muutoksia eVaka-toimintajärjestelmään. Lapsen erityisestä tai tehostetusta tuesta sekä yleisen tuen avustamis- ja tulkitsemispalveluista on tehtävä hallintopäätös, mikä on tarkoittanut yli 1000 lapsen päätösprosessin toteuttamista ja toimeenpanoa syksyn aikana. Lisäksi kasvun ja oppimisen lautakunta on päättänyt lasten tukemisen kertoimista palvelusetelipäiväkodeissa ja tukemisen kuntalisistä yksityisen hoidon tuella toimivassa varhaiskasvatuksessa.

Henkilöstötilanne varhaiskasvatuksessa oli koko vuoden haastava sekä omien työntekijöiden että sijaisten ja vuokratyövoiman osalta. Varhaiskasvatuksessa on valmisteltu henkilöstön saatavuutta ja pitovoimaa edistäviä toimenpiteitä: Kannustuslisää maksetaan määräaikaisena kokeiluna päiväkoteihin, joissa työ on tavanomaista haastavampaa, kun päiväkodit ovat eriytyneet asiakaskunnan osalta. Varhaiskasvatusyksiköiden johtajien tehtäväkohtaista palkkaa korotettiin 1.9.2022 alkaen 350 e/kk. Johtajien palkkaus oli jäänyt jälkeen tehtävien vaatavuuden kehityksestä. Syksyllä avoimiin varhaiskasvatusyksikön johtajan tehtäviin oli enemmän hakijoita kuin keväällä. Lisäksi varhaiskasvatuksen mentoritoimintaa kehitetään, henkilöstön omaehtoista koulutautumista tuetaan ja pyritään vaikuttamaan siihen, että varhaiskasvatuksen henkilöstön koulutustarjonta vastaisi nykyisiä ja tulevia tarpeita.

Vermon päiväkotialoitus aloitti toiminnan loppukeväältä. Samalla Mäkkylän päiväkodin toiminta päättyi. Yhden ryhmän Sunan päiväkodin toiminta päättyi kesällä 2022. Uusi Metsolan päiväkotialoitus on avattu ja Tapiolan päiväkotialoitus siirtyi sinne väistöön peruskorjauksen ajaksi. Varhaiskasvatuksen tilakapasiteetti ei ole riittävä. Kunnallisissa päiväkodeissa oli keväällä poikkeusjärjestelyin toteutetuilla lisäpaikoilla 400 lasta ja syksyllä 330 lasta.

Talous

Suomenkielisen varhaiskasvatuksen talousarvion tulot 21,3 milj. euroa, ylittivät muutetun talousarvion noin 2,6 milj. eurolla.

Hankeavustusten määrä lisääntyi vuoden aikana merkittävästi ja hanketuloja vuodelle 2022 kertyi 2,7 milj. euroa. Valtiolta saatavia myyntituloja kertyi 0,1 milj. euroa arvioitua vähemmän.

Suomenkielisen varhaiskasvatuksen tulosityksikön muutettu talousarvio oli 247 milj. euroa. Tulosityksikön menot ylittivät muutetun talousarvion noin 4,3 milj. eurolla.

Menot ylittyvät lähinnä hankerahoitukseen käytettävistä menoista johtuen. Hankemenot olivat noin 3,3 milj. euroa.

Henkilöstön rekrytointi ja sijaisten saatavuus oli edelleen vaikeaa. Henkilöstökustannuksia lisäsivät uuden työehtosopimuksen mukainen palkankorotus 2 % 1.6.2022 alkaen, varhaiskasvatusyksikön johtajille suunnattu palkankorotus sekä kohdennettu kannustuslisä, jotta veto- ja pitovoima lisääntyisi positiivisen erityiskohtelun kautta ja helpottaisi henkilökunnan palkkaamista. Talousarviossa oli varauduttu 0,5 % palkankorotuksiin. Korotus oli 1,5 % enemmän, jonka vaikutus oli lähes 1 milj. euroa. Henkilöstömenot alittuivat mutta vastaavasti työvoimanvuokrausmenot ylittyivät.

Palvelujen ostot ylittyivät työvoimanvuokrauksesta johtuen. Lisäksi työvoimanvuokrauksessa siirtyi menoja 0,4 milj. euroa vuodelta 2021 laskutusviiveen takia. Työvoimanvuokrauksen suureen käyttöön ovat vaikuttaneet rekrytointivaikeudet, hanketyöntekijöiden palkkaus sekä Seuren hinnankorotus, keskimäärin 1,1 % 1.4.2022 alkaen.

Siirtymä yksityisen hoidon tuelta palvelusetelille on ollut arvioitua vähäisempää, mistä johtuen palvelusetelin kustannukset alittuivat liki miljoonalla, mutta vastaavasti yksityisen hoidon tuen kustannukset ylittyivät 3 milj. euroa. Palvelusetelin enimmäisarvoa korotettiin 870 eurosta 891 euroon 1.8.2022 alkaen. Lakisääteisten lasten kotihoidon ja yksityisen hoidon tukien indeksikorotus 1.8.2022 lisäsi kustannuksia noin 0,25 milj. eurolla.

Aineet, tarvikkeet ja tavarat alittivat talousarvion johtuen JoTo-järjestelmän käyttöönotosta, joka vaikutti loppuvuoden tilausmääriin.

Muut kulut alittuivat mm. asiakasmaksusaatavien poistojen osalta sekä retkitoimintaa ei voitu alkuvuonna toteuttaa koronasta johtuen.

Sisäiset menot ylittyivät kaupungin sisäisistä palvelumaksuista johtuen.

Investointimenot jäivät muutetusta talousarviosta noin 0,4 milj. euroa, kirjauskäytännöistä johtuen osa ensikertaisen varustamisen kustannuksia on kirjattu käyttötalouden menoksi. Muutamia kohteita valmistui joulukuussa 2022 ja vuoden 2023 alussa. Näiden kohteiden haasteena oli tavaran saanti ja toimitusajat. Osa kustannuksista siirtyi vuodelle 2023.

Suomenkielisen varhaiskasvatuksen tulokortti

Varhaiskasvatuksen osallistumisaste nousi vuodesta 2021 0,6 prosenttiyksikköä.

Lasten huoltajille, varhaiskasvatuksen henkilöstölle ja esihenkilöille syksyllä tehtyjen ns. kuumemittarikyselyjen perusteella huoltajien tyytyväisyys oli 5.1 (edellinen 5.11), henkilöstön 4.3 (edellinen 4.3) ja esihenkilöiden 3.9 (edellinen 4,1) asteikolla 1–6. Loka-marraskuun vaihteessa huoltajille oli laajempi asiakaskysely, joka toteutettiin yhteistyössä pääkaupunkiseudun kuntien

kanssa. Suomenkielinen varhaiskasvatus sai yleisarvosanan 8,9 (asteikolla 4 – 10). Yleisarvosana oli sama kuin edellisessä vuonna 2020 toteutetussa kyselyssä.

Varhaiskasvatuksen henkilöstön kelpoisuustilanne on haastava. Kelpoisuuden seurantatapaan on tullut muutoksia, minkä vuoksi se ei ole vertailukelpoinen aiempiin seurantoihin verrattuna.

Palvelusetelipäiväkotien määrä (N=25) on kasvanut kolmella päiväkodilla vuodesta 2021. Palvelusetelillä varhaiskasvatuksessa oli 1 363 lasta joulukuussa 2022. Palvelusetelipäiväkodeissa toteutettiin syksyllä sama kysely kuin kunnallisessa varhaiskasvatuksessa. Huoltajien tyytyväisyys oli 5,1 asteikolla 1 - 6. Palvelusetelipäiväkotien yleisarvosana laajemmassa pääkaupunkiseudun yhteisessä asiakaskyselyssä oli 8,9 (asteikolla 4 – 10).

Toimintakate ylittyi 0,7 %. Patu-tuotteiden kustannusten arvioidaan olevan ennakoitua suuremmat mm. palkankorotuksista johtuen. Patulaskelmat valmistuvat tilinpäätöksen yhteydessä. TakE-tavoitteet toteutuivat, säästö oli 0,7 milj. euroa vuodelle 2022 arvioitua suurempi.

Valtion avustuksia ja hankerahoituksia haettiin ja saatiin vuodelle 2022 runsaasti, mikä työllisti hallinnon henkilöstöä ja esihenkilöitä. Monet hankkeet olivat tulosityksiköiden yhteishankkeita ja niiden kautta eri tulosityksiköt edistivät asioita yhteisen teeman alla.

Hankkeiden mahdollistamana vahvistettiin mm. eri kieli- ja kulttuuritaustaisten lasten osallisuutta, lasten ryhmään kuulumisen kokemuksia sekä edistettiin lasten suomen kielen oppimista. Lisäksi lisärahoituksella kehitettiin inklusioon ja inklusiiviseen toimintakulttuuriin liittyviä toimintatapoja ja välineitä sekä esiopetuksen pedagogiikkaa. Tuen edistämisen hanke kohdentuu lasten tukemiseen liittyvien varhaiskasvatuslain muutosten toimeenpanon varmistamiseen. Tavoitteena hankkeissa oli lasten tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden edistäminen tukea tarvitsevien lasten oppimisvalmiuksien vahvistumista edistämällä.

Hankekausien lyhyt kesto sekä hankehenkilöstön rekrytointihaasteet vaikeuttivat hankerahoitusten suunnitelmallista käyttöä ja hankkeissa tavoiteltujen vaikutusten saavuttamista. Hankkeissa työskenteli vuoden 2022 aikana yli 100 määräaikaista työntekijää.

Tuloslaskelma

Suomenkielisen varhaiskasvatuk
1000 EUR

Tilinimi	Muutettu TA 2022	Toteuma 12/2022	Toteuma-% 2022
Myyntituotot, ulkoiset	1 300	1 186	91,3 %
Maksutuotot, ulkoiset	17 357	17 365	100,0 %
Tuet ja avustukset, ulkoiset		2 697	
Muut tuotot, ulkoiset	10	47	469,0 %
TOIMINTATULOT, ULKOISET	18 667	21 295	114,1 %
Valmistus omaan käyttöön			
Henkilöstökulut	-118 708	-112 021	94,4 %
Palvelujen ostot, ulkoiset	-46 204	-54 340	117,6 %
Aineet, tarvikkeet ja tavarat, ulkoiset	-2 578	-2 306	89,4 %
Avustukset, ulkoiset	-26 300	-29 310	111,4 %
Vuokrat, ulkoiset	-17	-20	114,3 %
Muut kulut, ulkoiset	-1 051	-731	69,6 %
TOIMINTAMENOT, ULKOISET	-194 859	-198 729	102,0 %
Toimintatulot, sisäiset	0	0	
Toimintamenot, sisäiset	-52 109	-52 523	100,8 %
Tulot yhteensä	18 667	21 295	114,1 %
Menot yhteensä	-246 969	-251 252	101,7 %
TOIMINTAKATE	-228 302	-229 957	100,7 %